

BRONISŁAW
MINC

NA FALI INFLACJI I RECESJI

Błędnosc i bezperspektywnosc planu gospodarczego Mazowieckiego - Balcerowicza zaważyły na wynikach wyborów prezydenckich. Głoszono, że nie ma i nie może być alternatywy dla tego planu, gdyż hiperinflację można rzekomo zwalczać tylko przez recesję. Głoszono, że recesja będzie płytka /spadek produkcji przemysłowej miał wynosić 5 procent/, spadek płac realnych miał być nie większy od 20 procent, a po zdławieniu inflacji ożywienie miało nastąpić już w drugiej połowie 1990 roku. Okazało się to iluzjami, które miały krótki żywot.

Inflacja zależy od stosunku między produkcją i w konsekwencji dostawami na rynek i przychodami pieniężnymi ludności i przedsiębiorstw. Istnieje przy tym współzależność między obu stronami tego stosunku. W szczególności im mniejsze są płace i inne dochody ludności, jak dochody chłopów i rzemieślników, a także im mniejsze są kredyty tym mniejsza jest produkcja i dostawy na rynek.

Monetarystyczna teoria nie docenia tej współzależności i ze zmniejszenia produkcji połączonego ze wzrostem bezrobocia czyni uniwersalną metodę walki z hiperinflacją. Nie uwzględnia się przy tym, że hiperinflacja stanowi szczytowy okres długoterminowego rozwoju inflacji. Fakty historyczne zaprzeczają omawianą doktrynę, która legła u podstaw planu Mazowieckiego - Balcerowicza. George Horsman wykładawca ekonomiki na Uniwersytecie w Glasgow i autor książki pt. Inflation in the Twentieth Century /Inflacja w dwudziestym wieku/, Wheatstheaf /Anglia/ i New York 1988, pisze, że w Niemczech zachodnich w 1048 r. i w Związku Radzieckim w 1922 reformy walutowe doprowadziły do stabilizacji pieniądza bez recesji gospodarczej, a nawet przy znacznym ożywieniu gospodarczym. Przed reformą hiperinflacja w Związku Radzieckim miała charakter otwarty. W 1922 r. indeks cen w rublach wzrósł 125 razy w porównaniu z 1921 r. W Niemczech Zachodnich pomimo wzrostu cen na czarnym rynku przed reformą nie było otwartej hiperinflacji. Tym nie mniej "ceny na czarnym rynku były od 50 do 150 razy wyższe niż oficjalne legalne ceny." /op. cit. s. 113 i 114/.

Każda inflacja ma pewne cechy wspólne, ogólne, ale każda inflacja stanowi też przypadek specjalny, który powinien być odpowiednio traktowany. Szczególne znaczenie ma przy tym kwestia wielkości zasobów produkcyjnych, stopnia ich wykorzystania i możliwości jego zwiększenia, a to w związku z kształtowaniem się stosunków między dostawami na rynek i przychodami pieniężnymi ludności i przedsiębiorstw. W zachodniemieckiej reformie z 1948 r. uwzględniono istnienie kwalifikowanych zasobów siły roboczej i wciąż wielki pozostały po wojnie majątek produkcyjny. To właśnie stało się jedną z istotnych przyczyn sukcesu tej reformy. Gdy w czerwcu 1948 r. produkcja przemysłowa w Niemczech zachodnich - przy przyjęciu poziomu z 1936 r. - za 100 - wynosiła 54, to w czerwcu 1949 r. wzrosła do 88, a w marcu 1950 r. do 99. Spadku produkcji nie było.

W wyniku realizacji planu Balcerowicza produkcja sprzedana przemysłu uspołecznionego w cenach stałych zmniejszyła się w okresie miesięcy I - X roku 1990 o 26,2 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Dane te nie obejmują przemysłu prywatnego i rzemiosła, ale ich udział w całej produkcji przemysłowej jest stosunkowo niewielki.

